

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Балабақша: Бала дамуының алғашқы қадамдары

ЖАРИЯЛАНДЫ
19.09.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/163752/**Маметова Барно Рахимжановна**

Балабақша – баланың әлеуметтік ортаға енуі мен алғашқы білім негіздерін меңгеруіне арналған мекеме. Баланың тұлға болып қалыптасуындағы ең маңызды кезең дәл осы балабақша жасында өтеді. Бұл уақыт бала үшін жаңа дағдылар мен қабілеттерді игеруге, әлеуметтенуге және өзін-өзі дамытуға мүмкіндік береді. Балабақшада алған тәрбие мен білім баланың болашағына үлкен ықпал етеді.

Балабақшаның негізгі міндеттері

- Әлеуметтік даму:** Балабақша – балаға қоғамда өзін ұстауға, ұжымда әрекет етуге үйрететін орын. Балалар бір-бірімен қарым-қатынас жасап, жаңа достар табады. Бұл олардың басқа адамдармен тіл табысу, өз ойын жеткізу, ұжымдық жұмыста өз рөлін атқару секілді әлеуметтік дағдыларын қалыптастырады. Құрдастарымен және тәрбиешілермен араласу арқылы балалар қарым-қатынас жасау қабілетін дамытады, тілдік қоры кеңейеді.
- Интеллектуалды даму:** Балабақшада балалардың ақыл-ой қабілеттері мен танымдық қызығушылықтары дамиды. Балалар ойындар, шығармашылық және оқу процесі арқылы жаңа мәліметтерді игеріп, ойлау қабілеттерін жетілдіреді. Бұл кезеңде логикалық ойлау, есептеу, есте сақтау, шоғырлану секілді маңызды дағдылар қалыптасады.
- Физикалық даму:** Балабақшада балалардың физикалық дамуына ерекше көңіл бөлінеді. Түрлі спорттық және қимыл-қозғалыс ойындары арқылы балалардың бұлшық еттері дамиды, қимыл-қозғалыс дағдылары жетіледі. Сонымен қатар, дене тәрбиесі сабақтары арқылы денсаулықты нығайту мен дене бітімін дұрыс дамытуға мүмкіндік туады.
- Эмоционалды даму:** Баланың эмоционалды дамуы оның ішкі әлемін тануға, сезімдерін түсінуге және оларды басқаруға үйретеді. Балабақшада балалардың эмоциялары ойындар мен тәрбие жұмыстары арқылы көрініс табады. Олар қуану, ренжу, достық, түсіністік сияқты сезімдерді алғаш рет ұжымда сезінеді.

Тәрбиешілер оларға қиын жағдайларды қалай еңсеруге болатынын көрсетіп, қолдау білдіреді.

5. **Тәртіп пен құндылықтарды үйрету:** Балабақшада балаларға қоғамдағы тәртіп пен ережелерді түсіндіріп, дұрыс әрекет етуді үйретеді. Оларға жауапкершілік, сыйластық, үлкенді құрметтеу, кішіге ізет көрсету секілді құндылықтар бала кезінен беріледі.

Ойынның рөлі

Ойын – баланың табиғи дамуының негізі. Балабақшада оқу процесі ойын арқылы жүзеге асырылады. Ойындар балалардың зейінін, есте сақтау қабілеттерін дамытады, шығармашылық қабілеттерін ашады. Ойынның түрлері:

— Дидактикалық ойындар: Баланың білімін жетілдіруге бағытталған, түсіну, есте сақтау, қиялдау қабілеттерін дамытатын ойындар.

— Рөлдік ойындар: Баланың әлеуметтік рөлдерді меңгеріп, өзін әртүрлі жағдайда ұстауға дағдыландыратын ойындар.

— Қозғалыс ойындары: Бұл ойындар баланың физикалық қабілеттерін дамытып, дене шынықтыруға бағытталған.

Тәрбиешінің рөлі

Балабақшадағы тәрбиеші – баланың екінші ата-анасы іспетті. Тәрбиеші баланың алғашқы білімін ғана беріп қоймай, оны мейірімге, әділдікке, адамгершілікке тәрбиелейді. Әр баланың жеке тұлға ретінде дамуына үлкен мән береді. Тәрбиеші әр баланың қабілетіне қарай оны қолдап, шығармашылық дамуына ықпал етеді.

Балабақшаның ата-аналармен өзара әрекеті

Ата-аналар мен балабақша арасында тығыз байланыс болуы өте маңызды. Баланың дамуы мен тәрбиесі тек балабақшада ғана емес, үйде де жалғасуы керек. Сондықтан тәрбиешілер ата-аналармен үнемі байланыста болып, олардың баласының даму барысы туралы ақпарат беріп отырады. Ата-аналар мен тәрбиешілердің ынтымақтастығы бала тәрбиесінде үлкен рөл атқарады.

Қорытындылай келе, Балабақша – баланың алғашқы білім ордасы ғана емес, оның өмірге дайындалуына арналған алғашқы әлеуметтік ортасы. Мұнда бала жаңа білім, тәжірибе алып қана қоймай, өзін қоршаған әлеммен өзара әрекеттесуді үйренеді. Балабақшадағы тәрбие мен білім беру жүйесі баланың болашақта мектепке және қоғамға бейімделуіне негіз болады. Сондықтан ата-аналар балабақшаға үлкен мән беріп, баланың осы кезеңдегі дамуына көбірек көңіл бөлуі тиіс.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Мұқанова, Б. Ж. (2015). *Мектепке дейінгі білім беру педагогикасы*. Алматы: Рауан баспасы.

— Мектепке дейінгі жастағы балалардың тәрбиесі мен оқытуының негізгі теориялық аспектілері қарастырылған.

2. Тұрғынбаева, Б. А. (2018). *Балабақшадағы білім беру процесі*. Астана: Фолиант.

— Балабақшадағы оқу-тәрбие процесінің ұйымдастырылуы мен әдістемелік негіздері баяндалған.

3. Атемова, Қ. (2019). *Мектепке дейінгі білім беру әдістемесі*. Шымкент: Оңтүстік Қазақстан университеті баспасы.

— Мектепке дейінгі білім берудің әдістемелік аспектілерін жан-жақты сипаттайтын оқу құралы.

4. Назарова, А. Қ. (2020). *Мектепке дейінгі жастағы балалардың дамуы: психологиялық және педагогикалық аспектілер*. Қарағанды: ҚарМУ баспасы.

— Бұл кітапта балалардың жас ерекшеліктеріне сәйкес психологиялық және педагогикалық дамуы туралы мәліметтер ұсынылған.

5. Меңжанова, К. Ш. (2016). *Ойын арқылы баланы дамыту: Мектепке дейінгі жастағы балалармен жұмыс*. Алматы: Ұлағат.

— Балалардың ойын арқылы дамуына арналған әдістемелік нұсқаулар берілген.

6. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі (2012). *Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты*. Астана: ҚР БҒМ.

— Қазақстандағы мектепке дейінгі білім беру мазмұны мен стандарттары анықталған.

КМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.